

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

РЕШЕНИЕ

№ 100/24.06/2024 г.

Производството е по реда на чл. 60, ал. 3, във връзка с ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по повод постъпило в Министерство на околната среда и водите искане от възложителя Министерство на енергетиката, с вх. № ЕО-6/17.06.2024 г. за допускане на предварително изпълнение на Становище по екологична оценка (ЕО) № 1-1/2024 г. на министъра на околната среда и водите, с което е съгласуван проект на актуализирана Стратегия за управление на отработено ядрено гориво (ОЯГ) и радиоактивни отпадъци (РАО) в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом.

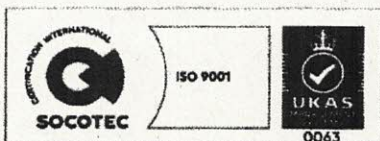
Искането е мотивирано с наличието на предпоставки по чл. 60, ал. 1 от АПК, които обуславят допускането на предварително изпълнение на административния акт, а именно защита на особено важни държавни и обществени интереси, свързани със своевременното приемане на националната програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом, тъй като от закъснението на изпълнението на Становището по ЕО може да последва значителна или трудно поправима вреда, свързана с липса на актуален стратегически документ.

След като разгледах искането на възложителя, намирам за установено от фактическа и правна страна следното:

Със Становище по ЕО № 1-1/2024 г. на министъра на околната среда и водите се съгласува проекта на актуализирана Стратегия за управление на ОЯГ и РАО в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом.

Проектът на актуализирана Стратегия за управление на ОЯГ и РАО в България по своята същност е националната програма на Република България за отговорно и безопасно управление на ОЯГ и РАО по смисъла на Директива 2011/70/Евратом на Съвета от 19 юли 2011 г. за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. Тя е разработена в изпълнение на изискванията на чл. 74 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) и подзаконовата нормативна уредба по прилагането му.

В Република България е създадена и се поддържа национална законодателна, регулаторна и организационна рамка за управление на ОЯГ и РАО. В тази рамка са разпределени отговорностите и е осигурена координацията между компетентните органи, създадена е инфраструктура за безопасно и отговорно управление на ОЯГ и РАО, механизъм

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс: +359(2) 986 25 33

за разработване на национална програма за управление на ОЯГ и РАО и система за контрол на изпълнението.

Националната рамка при управлението на РАО и ОЯГ е съобразена с международните конвенции и договори, европейското законодателство и националното законодателство.

Международното споразумение с най-голяма значимост в тази област е Единната конвенция за безопасност при управление на отработено гориво и за безопасност при управление на радиоактивни отпадъци (Единната конвенция), сключена под егидата на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ).

На международно равнище в областта на управление на ОЯГ и РАО са разработени стандарти за безопасност на МААЕ. Макар те да не са правно обвързващи, включването на съответните изисквания и норми в националното законодателство е препоръчително. Всички държави-членки на Европейския съюз са членки на МААЕ и участват в приемането на тези стандарти. Регулярно се провеждат партньорски проверки и мисии по покана на България с цел извършване на независим преглед, анализи и оценка на действащите към момента правни документи.

Правната рамка по отношение на ОЯГ и РАО, получени от граждански ядрени дейности, е определена в Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Договора за Евратом). Член 2, буква б) от Договора за Евратом предвижда установяване на единни стандарти за безопасност с цел опазване здравето на работниците и на населението. В член 30 се предвижда установяване на основни стандарти в рамките на Общността за опазване здравето на работниците и на населението срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения, а член 37 изисква от държавите-членки да предоставят на Европейската комисия (ЕК) общи данни за всеки план за погребване на РАО.

Директива 2011/70/Евратом дава задължителна правна сила на основните международно одобрени принципи и изисквания в тази област. Директивата има за цел да гарантира високо ниво на безопасност, да избягва неоправдано натоварване на бъдещите поколения и да повишава прозрачността. Тя допълва основните стандарти, посочени в Договора за Евратом по отношение на безопасността на ОЯГ и РАО. Директивата е в съответствие с Основните принципи на МААЕ за безопасност (IAEA Fundamental Safety Principles) и Единната конвенция.

България е въвела изискванията на Директивата в националното законодателство в предвидените за това срокове чрез Наредба за безопасност при управление на РАО, приета с Постановление № 185 на Министерския съвет от 23.08.2013 г. и Наредба за осигуряване безопасността при управление на отработено ядрено гориво, приета с Постановление № 196 на Министерския съвет от 2.08.2004 г.

Стратегията за управление на ОЯГ и РАО е основният документ, представящ националната политика, принципите, целите и задачите, свързани с безопасното и отговорно управление на всички етапи от управлението на ОЯГ и на всички видове РАО – от генерирането до погребването им. Стратегията очертава осъществяемите и планирани практически решения, техните етапи и срокове за реализация, както и начина на финансирането им. Представена е информация за състоянието и експлоатацията на съществуващите съоръжения, както и стъпките за реализация на бъдещи такива.

Този документ включва стратегически план за реализация на целите, задачите и мерките по безопасното управление на ОЯГ и РАО в Република България.

Министерският съвет приема Стратегия за управление на ОЯГ и РАО по предложение на министъра на енергетиката на основание чл. 74, ал. 1 от ЗБИЯЕ. Издаването на Становище по екологична оценка за проекта на Стратегия за управление на ОЯГ и РАО е предпоставка за внасянето на актуализирания документ за приемане в Министерския съвет.

Наличието на посочените от възложителя предпоставки по чл. 60, ал. 1 от АПК се обосновава от:

- необходимостта да се защитят особено важни държавни и обществени интереси,

свързани със своевременно изпълнение на акта и

- обстоятелството, че от закъснението на изпълнението може да последва значителна вреда.

Съображенията за това са следните:

Изискванията на Директива 2011/70/Евратом са транспонирани в българското законодателство и подзаконовата нормативна уредба. Република България като страна - членка на Европейския съюз изпълнява изискванията на Директивата и докладва на Европейската комисия (ЕК).

На 18 май 2018 г., в Постоянното представителство на Република България към Европейския съюз, е получено официално уведомително писмо № С (2018) 2904 final по процедура за нарушение № 2018/2017 за неизпълнение на задължения, произтичащи от Директива 2011/70/Евратом на Съвета за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци. На 02.07.2020 г. до Република България е адресирано мотивирано становище № С (2020) 3774 final, съгласно чл. 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз във връзка с неприемане на национална програма, която да е в съответствие с изискванията на Директива 2011/70/Евратом. В посочените документи се отбелязва, че България не е изпълнила изискванията на Директива 2011/70/Евратом по отношение на националната програма, и по конкретно в разпоредби от чл. 12, във връзка с чл. 9 от Директивата.

Актуализираната Стратегия за управление на ОЯГ и РАО в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом попада в обхвата на чл.85, ал.1 от Закона за опазване на околната среда и чл.2, ал.1, т.1 и т.2 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, поради което подлежи на задължителна екологична оценка.

Забавянето на влизането в сила на Становището по ЕО ще доведе до допълнително отлагане на приемането на Стратегията от Министерския съвет, което на свой ред ще забави предоставянето/нотифицирането ѝ пред ЕК. Това ще бъде предпоставка за преминаване в следваща фаза на наказателната процедура и за налагане на санкция за страната.

В тази връзка от закъснение на изпълнението на административния акт може да последва значителна вреда, изразяваща се в налагане на парични санкции на държавата. За приемането от Министерския съвет на актуализираната Стратегия за управление на ОЯГ и РАО е необходимо изпълняемо Становище по ЕО. Поради това своевременното му влизане в сила е в съответствие с националния и обществен интерес.

С приемането на актуализираната Стратегия за управление на ОЯГ и РАО се създават предпоставки за реализация на задачите, заложи в стратегическия план за действие, предвидените проекти и примерния план и график за дейностите по изграждане и въвеждане в експлоатация на дълбоко геоложко хранилище (ДГХ).

С приемането на актуализираната Стратегия за управление на ОЯГ и РАО се цели:

- Минимизиране на сроковете за междинно съхранение на ОЯГ, като се има предвид, че то не представлява алтернатива на крайния етап на управление на ОЯГ;
- Преработване на цялото генерирано количество ОЯГ от водо-воден енергиен реактор (ВВЕР)-440 и ВВЕР-1000 и погребване в ДГХ на остъклените високоактивни отпадъци (ВАО) и на другите РАО, генерирани при преработване и върнати в страната;
- Устойчиво намаляване на количествата ОЯГ съхранявани на площадката на АЕЦ „Козлодуй“, посредством средно годишно извозване на минимум 77 т. тежък метал за дългосрочно съхранение и преработване в други страни;
- Изготвяне на дългосрочен план за изграждане на хранилище за междинно съхраняване на върнатите остъклени ВАО и други РАО от преработването на ОЯГ;
- Въвеждане в експлоатация на първи етап от НХРАО до края на 2025 г.;
- Изграждане в средносрочен план на втори и трети етапи на НХРАО;
- Проектиране и изграждане в дългосрочен план на ДГХ;

- Осигуряване на финансови средства за избор на площадка, проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и затваряне на Дълбоко геоложко хранилище чрез целеви вноски в съществуващия фонд РАО;

- Осигуряване и поддържане на устойчиви финансови и човешки ресурси за наличието на необходимите експертни познания и умения, включително за извършване на научни изследвания и разработки необходими за управление и регулиране на ОЯГ и РАО;

- Провеждане на научни изследвания, развойни и демонстрационни дейности които са необходими за прилагането на решенията за управление на ОЯГ и РАО;

- Провеждане на политика на откритост и прозрачност и привличане на обществеността в обсъждането и вземането на решения относно управлението на ОЯГ и РАО.

Всяко забавяне в приемането на Стратегията ще доведе до неизпълнение на заложените в нея цели, задачи и мерки.

Република България разполага с балансиран електропроизводствен микс и добре развита електроенергийна инфраструктура, които осигуряват надеждност на национално и регионално ниво. В структурата на производство на електрическа енергия значителен дял заема ядрената централа АЕЦ „Козлодуй“. С оглед на геополитическа обстановка и акцентът на плана REPowerEU върху енергийната независимост, безспорна е обществената значимост на Стратегията както за отговорното и безопасно управление на ОЯГ и РАО от действащите ядрени мощности в страната, така и за успешната реализация на бъдещите проекти, като гарант за осигуряване живота и здравето на гражданите и опазване на околната среда.

Липсата на приета Стратегия води до сериозни затруднения и негативни последици за страната, свързани с реализацията на нови проекти в сектора на ядрената енергетика и управлението на ОЯГ и РАО, както и нови инвестиционни предложения.

Допълнителното забавяне на приемането на Стратегията подкопава усилията за безопасно и дългосрочно управление на ОЯГ и РАО, което може да има сериозни последици за общественото здраве и околната среда. Това може да доведе до повишени обществени тревоги и несигурност относно безопасността на ядрената енергетика.

Необходимостта от своевременно приемане на Стратегия за управление на ОЯГ и РАО е от съществено значение за гарантиране на ефективното изпълнение на нови проекти, ядрената енергетика, привличане на инвестиции, както и за осигуряване животът и здравето на гражданите.

Съобразно изложените обстоятелства е налице необходимост от защита на особено важни държавни и обществени интереси, предвид риска от забавяне на последващото одобряване на Стратегията и съответното неизпълнение на националното и европейско законодателство, в т.ч. и на мерките, включени в Становището по ЕО на проекта на Стратегия.

Гореизложените обстоятелства кореспондират с хипотезата на чл.60, ал.1 от АПК, като са налице предпоставки за допускане на предварително изпълнение на Становище по ЕО № 1-1/2024 г. на министъра на околната среда и водите, а именно необходимост да се осигури животът и здравето на гражданите, да се защитят особено важни държавни и обществени интереси, както и предвид, че от закъснението на изпълнението на административния акт може да последва значителна или трудно поправима вреда.

Допускането на предварително изпълнение на Становището по ЕО № 1-1/2024 г. на министъра на околната среда и водите на проекта на актуализирана Стратегия за управление на ОЯГ и РАО в България е необходима обезпечителна мярка с оглед осигуряване на изпълнението на административния акт и намаляване на риска от забавяне на приемането на Стратегията.

Предвид гореизложеното, намирайки основателно искането, на основание чл. 60, ал. 1 и ал. 3 от АПК,

РАЗПОРЕЖДАМ

Допускам предварително изпълнение на Становище по ЕО № 1-1/2024 г. на министъра на околната среда и водите, с което е съгласуван проект на актуализирана Стратегия за управление на ОЯГ и РАО в България – Национална програма в съответствие с Директива 2011/70/Евратом, с възложител Министерство на енергетиката, с цел да се осигури животът и здравето на гражданите, да се защитят особено важни държавни и обществени интереси, тъй като от закъснение на изпълнението може да последва значителна или трудно поправима вреда.

На основание чл. 60, ал. 5 от АПК разпореждането за допускане на предварително изпълнение подлежи на обжалване чрез министъра на околната среда и водите пред Върховния административен съд в тридневен срок от съобщаването му.

МИНИСТЪР:

ПЕТЪР ДИМИТРОВ

Дата: 27.06.2024г.

